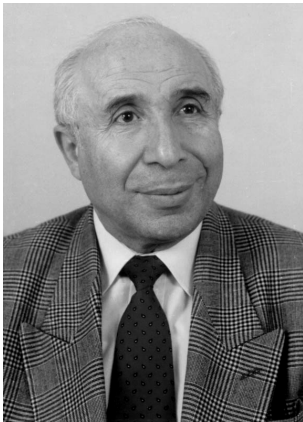

ԲԱԲԿԵՆ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Հայրենական գիտությունը ծանր կորուստ կրեց: Երկարատև հիվանդությունից հետո կյանքից հեռացավ պատմական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, ՀՀ ԳԱԱ թղթակից-անդամ Բաբկեն Հարությունի Հարությունյանը: Ավարտելով մայր բուհը՝ Բ. Հարությունյանը 1968 թ. պաշտպանել է թեկնածուական

ատենախոսություն: Տարիների գիտահետազոտական տքնաջան պրպտումների արգասիք «Մեծ Հայքի վարչաքաղաքական բաժանման համակարգը ըստ «Աշխարհացոյցի» (արևմտյան և հարավային աշխարհներ)» դոկտորական ատենախոսությունը պաշտպանել է 1993 թ.: 2005 թ. նրան շնորհվել է պրոֆեսորի կոչում, 2006 թ. ընտրվել է ՀՀ ԳԱԱ թղթակից-անդամ:

Բ. Հարությունյանին բնորոշ է ինչպես թեմատիկ, այնպես էլ ժամանակագրական առումով գիտական հետաքրքրությունների ընդգրկուն շրջանակ: Դրա հիմքում ընկած են պատմաաշխարհագրական հիմնարար գիտելիքները, աղբյուրագիտական ու լեզվագիտական բարձր պատրաստությունը և հետազոտական ու վերլուծական անուրանալի ձիրքը: Գիտական անաչառությունը, պատմագիտական մտածողությունը և տարածաշրջանի պատմության քաջ իմացությունը Բ. Հարությունյանին գերծ էին պահում իսկական գիտնականին խորթ գավառական հայրենասիրությունից, ինչը նրա կարևոր առավելությունն էր: Գիտնականի գիտահետազոտական տքնաջան որոնումների արգասիք են նրա հեղինակած ավելի քան 500 աշխատությունները:

Գիտահետազոտական գործունեության սկզբնական փուլում Բ. Հարությունյանը մեծ ուշադրություն է դարձրել Մյունխեն աշխարհի պատմության քննությանը: Հետագայում գիտնականն ընդլայնել է իր գիտահետազոտական աշխատանքների շրջանակը և զբաղվել միջնադարյան երկու կարևոր վավերագրերի՝ «Գահնամակի» ու «Զորանամակի» հյուսկեն քննությամբ: Գիտական լուրջ ներդրում են Բ. Հարությունյանի «Հայաստանի, հայ իրանական հարաբերությունների և Առաջավոր Ասիայի հնագույն պատմության մի քանի խնդիրների շուրջ (Ք.ա. VII–VI դարեր)», (1998), «Աշխարհացոյցը» և չորս Հայքերի խնդիրը» (1997), «Մեծ Հայքի վարչաքաղաքական բաժանման համակարգը ըստ «Աշխարհացոյցի»-ի» (մասն Ա, 2001) մենագրություններն ու այլ ուսումնասիրություններ:

Բ. Հարությունյանը նպատակալաց ու արդյունավետ զբաղվում էր նաև պատմաաշխարհագրական խնդիրներով: Այդ ասպարեզում նրա պրպտումների արդյունքներն ամփոփվել են բազմաթիվ աշխատություններում,

այդ թվում՝ հարյուրավոր պատմական քարտեզներում: Նրա հեղինակությամբ է լույս տեսել նախօրինակը չունեցող այնպիսի գործ, ինչպիսին «Հայաստանի պատմության ատլասն» է (Ա Գ մաս, Երևան, 2003, 2008, 2012): Նրա խմբագրությամբ ու ծանրակշիռ հեղինակությամբ է ստեղծվել կոթողային «Հայաստանի ազգային ատլասի» Բ հատորը (2008): Նա նաև «Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետություն» եռալեզու ատլասի (2009) հեղինակներից է:

Անվանի հայագետի գիտական պրպտումների առանցքը եղել է հայ պատմաաշխարհագրական մտքի եզակի հուշարձան «Աշխարհացոյցը»: Պատմաքննական համադիր հետազոտությամբ նրան հաջողվել է ապացուցել, որ «Աշխարհացոյցը» թվագրվում է V դարով, և որ նրա հեղինակը Մովսես Խորենացին է:

Պատմական ճշմարտության, հայոց պետականության ու ազգային շահերի սթափ նվիրյալ Բ. Հարությունյանը իր գիտական գործունեության առաջին քայլերից առ այսօր պատշաճ ուշադրություն էր հատկացնում Թուրքիայում և Ադրբեջանում պետական մակարդակի վրա դրված՝ հայոց պատմության կեղծարարության բացահայտմանն ու հակազդմանը:

Գիտնականը շոշափելի ավանդ է ներդրել հայոց պատմությունը մատաղ սերնդին ճշմարտացի ու մատչելի հասցնելու գործում: Այդ են վկայում նրա խմբագրությամբ ու հեղինակակցությամբ լույս տեսած դպրոցական բազում դասագրքեր:

Բ. Հարությունյանը նաև սիրված ու ճանաչված դասախոս էր: 1969 թ. մինչև վերջին օրերը նա դասավանդում էր մայր բուհում, 1993–1994 թթ. դասախոսել է նաև համազգային Բեյրութի հայագիտական բարձրագույն հիմնարկում, իսկ 1995–1996 թթ.՝ ԱՄՆ-ի Միչիգանի Դիզերոն համալսարանում: Հայոց պատմության հանգուցային ու վիճահարույց հիմնախնդիրների շուրջ հաճախ էր հանդես գալիս մամուլում և հեռուստատեսությամբ: Բազմիցս զեկուցումներ է կարդացել միջազգային ու հանրապետական գիտաժողովներում: Նրա անմիջական ղեկավարությամբ գիտական ասպարեզ են մտել մեկ տասնյակից ավելի ասպիրանտներ և հայցողներ:

1970–1971 թթ. եղել է ԵՊՀ-ի արտասահմանյան ուսանողների հետ աշխատանքների զծով դեկան, 1983–1985 թթ.՝ նույն բուհի կուսկումիտեի քարտուղարի տեղակալ, 1985–1988 թթ.՝ «Երևանի համալսարան» հրատարակչության տնօրեն, 1993–2004 թթ.՝ ԵՊՀ-ի պատմության ֆակուլտետի դեկան, համատեղությամբ՝ 1997–2000 թթ.՝ ԵՊՀ-ի Հայաստանի հարակից երկրների պատմության ամբիոնի վարիչ: 2003 թ. ընտրվել է ԵՊՀ-ի հայոց պատմության ամբիոնի վարիչ, ուր պաշտոնավարում էր մինչև մահը, իսկ 2007–2008 թթ. համատեղությամբ վարել է ՀՀ - ԳԱԱ ակադեմիկոս-քարտուղարի պաշտոնը: Նա նաև ՀՀ նախագահին առընթեր Հանրային խորհրդի անդամ էր:

Բ. Հարությունյանն արժանացել է Երևանի պետական համալսարանի ոսկե մեդալի, Նոբելյան մրցանակակիր «Ալբերտ Շվայցերի» մեդալի, «Եկատերինա Մեծ» և «Ոսկե արծիվ ոսկի թագով» գերմանական շքանշանների: Նրան շնորհվել է Մովսես Խորենացու մեդալ, ՀՀ գիտության վաստակավոր գործչի կոչում: Գիտնականի միջազգային ճանաչման վկայություններից

են Ֆրանսիայի արտաքին գործերի նախարարության ու Ֆուլբրայթի հիմնադրամի թոշակներին արժանանալը, ինչպես նաև բնության և հասարակության մասին գիտությունների միջազգային ակադեմիայի, «Europäische Akademie der Naturwissenschaften» ակադեմիայի և «Արարատ» միջազգային ակադեմիայի անդամ ընտրվելը:

Ճանաչված պատմաբանի, սիրված դասախոսի ու ազնիվ քաղաքացու հիշատակը միշտ վառ կմնա նրան ճանաչողների, հարազատների և ուսանողների սրտում:

ՀՀ ԿԳ նախարարություն
ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիա
Երևանի պետական համալսարան
ԵՊՀ պատմության ֆակուլտետ
ՀՀ ԳԱԱ պատմության ինստիտուտ